

ՕՐԱԹԵՐԹ

20 փարայ

ԹԻԻ 212

ՀԻՆԴՆԱԲԹԻ

8 ՕԴՈՍՈՍ 1868

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 8 ՕԴՈՍՈՍ

Այս քաղաքի բնակիչները անհամբեր են Տօք. Բարսո անդեալի նկատմամբ իր անարդարության և իր անարդարության և իր անարդարության...

Լա Թիւրքի լրագիրն այս յօդուածը քննադատելով, անոր թուանշաններուն ստուգութիւնը հերքեց և հաստատեց որ օմանցի յեղը թէպէտ բազմացած է, բայց նուազած ալ է...

Երեւելի կլիմային ազդեցութեան տակ չկայ. բնական կազմուածքն աւելորդ է. հիւանդութիւններն ու ժանտամախը նուազ է. բաւական ժամանակէ ի վեր պատերազմ չկայ. սովը անցեալ տարի Ռուսիոյ, Եփրիկէի, Բրուսիոյ մէջ ըրած կոտորածներուն օման հարուածներէ խնայած է...

ներ խորին ծերութեան կը հասնին. Եստնոյ տառջնոյն պատճառները սեռային մերձաւորութեանց և յղութեանց արգելքներուն, և երկրորդին պատճառները մարդոց ծնունդէն մինչև ցմահ կեանքը վատնելի մէջ դնող պարագայներուն մէջ են...

Մանկաբերութիւններն ալ նմանապէս ծանր վտանգներու պատճառ կուտան, և շատ մը կեանքի կը կործնուին։ Մանկաբարձութեան դժուարին արուեստը, որ վերջին ժամանակներս խորշ տեղեր շատ առաջ գնացած է, բայց ի քանի մը բացառութիւններէ տգէտ դայեակներու ձեռք կը գործադրուի։

Որչա՛փ դժբաղդութիւններ և զոհեր չեն պատահիր ամեն օր. որչա՛փ կիներ մանկաբարձներու տգէտ գործողութեանց զոհ չեն ըլլար։ Ոչ ապաքէն բնական նուազման պատճառներէն մէկըն ալ այս է։ Բնականութեան ապօրինաւոր դործածութիւնը՝ ուրիշ պատճառներու աւելից ազդեցութիւններն ի դիմի կը հանէ։ Մանկանց մէջ ալ մահը սարսափելի հարուածներ կը նետէ, քանզի մանկանց բժշկներն ալ գլխաւորապէս տգէտ կ'լինեն և դայեակներն են։ Հարստութեան ոմանք միայն

ձէրիւնէի մէջ գեռ քանի մ'ամիս. առաջ յօդուած մը կը կարդայինք վիժուածներու եղեռնական գործողութեան դէմ, որուն վրայ կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէր միշտ լրագիրը։

բժշկի օգնութեան կը դիմեն. իսկ աղքատները և ժողովրդեան մեծ մասը գլխիցէ լողորովին խաբեքայներու դեղերուն մնացած են։ Հասարակաց հիւանդանոցները խիստ պակասաւոր են և գլխաւոր քաղաքներու մէջ անգամ ընտիր բժշկներ և հիւանդանոցներ չկան։

Ի վերջոյ Տօք. Բարսո շատ մ'օգտակար միջոցներ կառաջարկէ, որոց գլխաւորներն են բժշկաց ու դեղագործաց վայ օրէնք և հսկողութիւն մը հաստատել, դաւառներուն և ամեն քաղաքներու մէջ հասարակային առողջապահութեան և մաքրութեան հոգ տանելու համար բժիշկներ դնել և խորհուրդներ կազմել. մանկապանութեան և վիժուածներուն առաջին առնելիք խիստ օրէնքներ դնել. դայեակներուն վրայ հսկողութիւն ընել, հիւանդանոցներ որբանոցներ և այլն շինել։

Ար հաւատան թէ Թիւրքիւր Առաջիկայի վաշան Այսթերական թղթատարութեանց ընդհանուր անօրէն պիտի անդամանի։

Շաբաթէն կիրակի լուսնալու գիշերը փրթած փոթորկին ժամանակ Սոփորի նեղցին մէջ նաւավար մը կայծակնահար ըլլալով մեռեր է։

Արաքի օրն ալ Բէրա Եփրաթ մէջ թաղին մէջ տաճկի տան մը վրայ կայծակ իյնալով, իրիկուան յիշեալ ընտանիքին հայրը տուն մանկուն կը տեսնէ որ դաւակները սարսափահար մօրերնուն քով խմբուած էին. մարդը նախ քաջալերական խօսքեր կ'ընէ անոնց, յետոյ քովը կը կանչէ, բայց պատասխան չտանաւ։ Համբերութիւնը հասնելով քովերնին կերթայ և ձեռքը դպցնելուն պէս՝ ամենքն ալ մոխիր եղած գետինը կը թափին։

Այն օրը հացագործ մը երկու ձիւ

ու վրայ հաց բեռնուցած Պառլամենտը—
Տերէսին անցնելու ժամանակ հեղե-
ղէն քշուելու անյայտ եղեր է :

(Շարունակութիւն տես Օրաթերթ
թիւ 211)

Ասոր սա պատասխանը պիտի տայ մեր
բարեկամը թէ ասիկայ միութիւն է , իր
խօսքերը միակերպութեան կամ միակեր-
պութիւն նշանակող միութեան համար են .
բայց , պիտի յաւելու , ի՞նչ փաստ կայ ը-
սելու թէ արդի միութիւնը միակերպու-
թիւն չէ : Որովհետեւ ինք վճռած է միայն
եւ ոչ ապացուցած թէ աս միութիւնը մի-
ակերպութիւն է , մենք ընդհակառակն
ցուցնենք թէ աս միութիւնը միակերպու-
թիւն չէ : Ասիկայ շատ դիւրաւ կրնանք
ցուցնել դործին արդիւնքէն . եւ կը հար-
ցընենք մեր բարեկամին թէ որ վարդա-
պետութիւն կամ ծէս փոխել կամ թողու-
պահանջեցին եւ կամ անաշարկեցին յոյնք
հայոց , եւ ի՞նչ զիջում կամ նորաձեւու-
թիւն ըրին Պօլսոյ այն թաղերուն հայ ե-
կեղեցիները ուր յիշեալ այցելութիւններն
եղան նոյն այցելութեանց ժամանակ կամ
անկէ ետքը , որ պատճառ ունենայինք մեր
խմբագրին հետ գոչելու թէ « թող դադ-
րին միարարութեան թեթեւամտ եւ մո-
լեռանդ պաշտօնեայքը եւ իմանան որ մի-
ակերպութիւնը միութիւն չէ , այլ աչքա-
կապութիւն : Թող ձեռք դարնեն երկուց
եկեղեցեաց միութեան « դաժան » խնդիրը
յուզելէն » : Եթէ միակերպութեան ար-
դիւնքներէն եւ ոչ մէկը տեսնուեցաւ եւ
չտեսնուիր , ի՞նչ է ուրեմն մեր բարեկամին
այնչափ իրարանցումը , այն բացազանչու-
թիւնը թէ՛ « ի՞նչ անօթալի բան է , որ ներ-
կայ դարուս լուսաւոր դաւանները խղճի
ազատութիւն կը քարոզեն , իսկ Պօլսոյ
յունական օրագրի մը խմբագիրները՝ առ
հայ միարար մի ուղղած նամակին մէջ
տակաւին կը բացազանչեն տղայական թե-
թեւամտութեամբ » : Այլ , երբ պիտի պի-
տի միանան հայկական եւ յունական եկե-
ղեցիները , ախ , ինչո՞ւ կուշանայ այս մի-
ութիւնը » : Զարմանք . կը փափաքէր
ուրեմն մեր խմբագիրը որ իր պաշտօնա-
կիցներն այսպիսի լուսաւորեալ դարու
մէջ այսպիսի բաներէն եկեղեցիներն իրա-
րու դէմ դոցել յորդորէին , ինչպէս որ ինք
կընէ . « ի՞նչ այլանդակութիւն » , կը դո-
չէ . « հայ եւ յոյն եկեղեցականները փո-
խանակ տուներու մէջ այցելութիւններ կա-
տարելու եկեղեցեաց մէջ կը կատարեն ,
եւ քաղաքավարական այցելութեան ան-
գամեկեղեցական ծրարատարութեան կեր-
պարանք կուտան : Երկար դարերէն ի վեր
Երուսաղէմի հայ եւ յոյն միաբանութիւնը
իրարու այցելութեան կերթան եւ այս վեր-
ջին տարիներս խիստ մոտեմական յարա-
բերութեամբ , սակայն պատրիարքարանաց
մէջ կը կատարեն նոյն տեսակցութիւնը ,
եւ ոչ երբեք եկեղեցեաց Այցելու-

թեան համար առաջնորդարաններ կան եւ
եկեղեցական տներ , այն տեղ կարող են
կատարուիլ ամեն տեսակցութիւնք եւ տո-
նախմբութեանց նորհաւորութիւնք » : Ե-
րուսաղէմի միաբանութեան օրինակը բե-
րելով ի՞նչ ըսել կուզէ մեր բարեկամը , ե-
թէ յիշեալ տեսակցութեանց ժամանակ
յունաց կողմէն ուղուի հայոց եկեղեցւոյն
ալ այցելութիւն մը ընել ի՞նչան հոգեւոր
եղբայրութեան , միթէ Երուսաղէմի սրբա-
զան Պատրիարքը պիտի արգելէ զանոնք ,
կամ ինք ալ փոխարէն այցելութիւն մը ը-
նել պիտի չտայ յունաց եկեղեցւոյն՝ ը-
սելով անոնց մեր խմբագրին սկզբունքովը
թէ « Մենք երկուց եկեղեցեաց մէջ որ եւ
իցէ միութիւն չենք ուզեր , քանզի մի-
ութիւն ըսելով միակերպութիւն կը հաս-
կըցուի » : Մենք չենք կրնար հաւատալ
թէ Եսայի սրբազանը կամ ուրիշ որ եւ ի-
ցէ Պատրիարքը կամ Վաթիկոս կամ ա-
մենէն յետին կղերն անգամ հայոց եկեղե-
ցւոյն մէջ մեր խմբագրին սկզբունքը՝ քը-
րիստոնէական անմիարարութիւն , անոր
հակառակն ալ անտիքրիստոնէական միա-
բարութիւն համարելով՝ իր եկեղեցւոյն
դռններն ուրիշ որ եւ իցէ քրիստոնէայ
կղերի մը դէմ դոցէ , կղերի մը որ հոն իր-
եւ քրիստոնէայ եկեղեցի կուզէ մտնել
քրիստոնէայ եղբոր պէս : Կերեւի թէ ճշ-
մարիտ է ոմանց ըսածը թէ յետին ծայր
սկզբունք մը երբեմն իրեն հակառակ ծայ-
րը կը տանի . զոր օրինակ՝ ամենէն արձակ
ոսմկապետութիւնը բացարձակ միապե-
տութեան . այսպէս մեր բարեկամին ծայ-
րագոյն աղատամտութիւնն ալ զինք մոլե-
ռանդութեան միւս ծայրը նետած կերեւայ :
Մնացեալը յաջորդ թուով :

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ԼԸՍԱԺԻՆ

ԺԻՂՊԼԱՐ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ Ի ԳԱՂՂԱԿԱՆԵ
ՀԱՆԴԵՐՁ ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՌՈՐԹՈՒԹԵԱՄԲ
Պ. Ս. Կ. ՉԱԼԵԻՍԱՆ
ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՄԲ
Պ. Յ. Մ. ԳԱՐԵԻԼԵԱՆԻ

Բոլոր Լեւոնայի մէջ յարգ ունե-
ցող ընտիր վիդամտութիւն մը , որ պա-
լուտական ծրարատար խորաններուն հետ
միանդամայն եւ զուարճալի ըլլալու ա-
ռաւելութիւնն ունի :
Այլ ծախուի Ուղուն Չարչի դը-
լուիւր Երիթ փաշա խառնի գրանդ
դէմ թիւ 416 Երեւելեան գրատունը ,
Մահմուտ փաշային գլուխը Պօլսոյ
Մանուկ արային թիւ 220 խանութը
եւ Չարսիքճլար Եօգուշու Պ. Քա-
վաթեանի գրատունը . թուականէս
մինչեւ ամիս մը Ժիւ Պլատի գինն է

21/2 մէծիտիէ . սոյն պայմանաժամէն
յետոյ 3 մէծիտիէ .

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆԻՐ

Վայսերական զօրայ համար պէտք
եղած հացի ալիւրէն 5 երորդ նիւմերո
ըսուած ալիւրը յառաջիկայ շաբաթ ու
գոստոս 10 եւ երկուշաբթի օգոստոս
12՝ աճուրդի պիտի գրուի . զնելու
յանձնառու եղող վաճառականը պէտք
է որ նոյն օրերը Սպարապետի դուռը
Տարբ Եւրայի կողմը դանուին :

7 օգոստոս 1868
Ի դուռն Սպարապետի

Ռուսիոյ առաջին եւ երկրորդ փոխա-
ռութեանց տոկոսաւոր եւ վիճակաւոր տոմ-
սակներուն եւ վիճենայի տոկոսաւոր եւ
անտոկոս մայր տոմսակներուն եւ Բոս-
մէսներուն բուն տէքօղիթօն է Ղալաթիա
Քօմիսիօն խան թիւ 16 Մատէլլայի դե-
ղարանին քով սեղանաւոր սինեօր ձօր-
ճի ՀԱՆԵԹՈՒ գրասենեակը :

Այս գրասենեակը ծախուած տոմսակնե-
րէն՝ Ռուսիոյ 1866ի հարիւրին հինգ տոկո-
սով փոխառութեան տոմսակները տարին
երկու անգամ վիճակահանութիւն ունին ,
մէկը սեպտ . 1ին , եւ միւսը մարտ 1ին .
եւ ամեն մէկ անգամուս 300 տոմսակ կայ
վաստըկող . առաջինը 200,000 քառսոյն .
երկրորդը 75 000 . երրորդը 40,000 . չոր-
րորդը 25,000 . երեք հատը 10ական հա-
զար . առաջ հատը 8ական հազար . ութ
հատը 5ական հազար . քսանը 1 000ական
եւ 260ը 500ական քառսոյն :

Այս տոմսակները երեք կերպով շա-
հաւոր են . նախ՝ հարիւրին 3 տոկոս ու-
նին . երկրորդ՝ վիճակահանութեան մէջ
վաստըկող թիւերուն ստակը հոս անմիջա-
պէս կը վճարուի վերոյիշեալ գրասենեա-
կէն երրորդ՝ վաստըկող տոմսակը նորէն տի-
րջը կը տրուի եւ կրնայ դարձեալ վիճա-
կահանութեամբ վասակիլ :

Առաւել մանրամասն տեղեկութիւն ու-
ղող կրնայ վերոյիշեալ սինեօր ձ . ձանէթ
թօէն ստանալ :

վիճենայի Բոսմէսներուն գինն է 30 դ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ ԷՍԶԱՄԸ ՌԵՄՈՒՄԻԵ			
1868 թ. 1-ին			
7 օգոստ .	չորեքշաբթի իրիկուն	գոցուեցաւ	42 34
8 »	հինգշաբթի առաւօտ	բացուեցաւ	43 33
»	» կէս օր գոցուեցաւ		43 48
»	» « բացուեցաւ		43 48
Խմբագիր-Տնօրէն Կ. Ս. ԻԻԹԻԻԶԵԱՆ			
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ Կ. ՊՈԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ			